

Danuta Zawadzka, Agnieszka Kurdyś-Kujawska

Przeżywalność nowo powstałych przedsiębiorstw w Polsce w latach 2003-2014

Marketing i Zarządzanie (d. Problemy Zarządzania, Finansów i Marketingu) nr 2 (43), 205-218

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Danuta Zawadzka¹, Agnieszka Kurdys-Kujawska²

Politechnika Koszalińska
Wydział Nauk Ekonomicznych

¹ e-mail: danuta.zawadzka@tu.koszalin.pl

² e-mail: agnieszka.kurdys-kujawska@tu.koszalin.pl

Przeżywalność nowo powstałych przedsiębiorstw w Polsce w latach 2003–2014

Kod JEL: O160

Słowa kluczowe: nowo powstałe przedsiębiorstwa, wskaźnik przeżywalności, źródła finansowania fazy startowej przedsiębiorstwa

Streszczenie. Celem badań jest określenie stopnia przeżywalności nowo powstałych przedsiębiorstw w Polsce w latach 2003–2014 ze szczególnym uwzględnieniem uwarunkowań branżowych wraz z charakterystyką źródeł finansowania fazy startowej przedsiębiorstw. Badania empiryczne oparto na danych GUS opublikowanych w opracowaniu *Warunki powstania i działania oraz perspektywy rozwojowe polskich przedsiębiorstw*. Analizie poddano liczbę nowo rejestrowanych przedsiębiorstw, liczbę przedsiębiorstw aktywnych w roku kolejnym po rejestracji, wskaźnik przeżywalności, sposób powstania nowych podmiotów gospodarczych oraz strukturę finansowania podejmowanej działalności gospodarczej. Wyniki potwierdzają, że przeżywalność nowo powstających przedsiębiorstw wykazuje tendencję wzrostową. Głównym źródłem finansowania podejmowanej działalności gospodarczej jest kapitał własny. Korzystanie z zewnętrznych źródeł finansowania w postaci kredytów bankowych i pożyczek od rodziny lub znajomych miało niewielkie znaczenie w strukturze finansowania.

Wprowadzenie

Powstanie przedsiębiorstwa jest wieloetapowym procesem. Rozpoczyna się od pomysłu na sukces rynkowy, poprzez określenie uwarunkowań prowadzenia działalności gospodarczej, sformułowanie celów funkcjonowania przedsiębiorstwa, aż do formalnej rejestracji nowo utworzonego podmiotu. Na tym etapie istnieje konieczność zaplanowania wielu aspektów funkcjonowania nowego podmiotu – w ramach tworzonej koncepcji działalności, która w kolejnym etapie wejdzie w proces wdrożenia. Dotyczy to między innymi wyboru formy organizacyjno-prawnej przedsiębiorstwa, źródeł finansowania działalności, strategii rynkowej podmiotu, lokalizacji. J. Wasilczuk (2005) określa tę fazę jako przedzałożycielską; B. Mikołajczak (2007) jako załączkową. A. Bielawska (2005) nazywa ją etapem informacji i orientacji, w którym przedsiębiorca ocenia szanse w kontekście potencjalnych korzyści oraz ryzyko związane w podejmowaną działalnością. Po zarejestrowaniu przedsiębiorstwa, następuje faza startowa, której przebieg może być różnorodny – zgodny z założonym, prowadzący do sukcesu rynkowego lub odwrotny – prowadzący do upadku. M. Matejun (2011), pisząc o modelach metamorficznych przedsiębiorstw (tzw. fazowych modelach cyklu życia organizacji) wskazuje, że ich identyfikacja sprzyja możliwościom przewidzenia dalszych zdarzeń, tym samym również określeniu, czy przedsiębiorstwo przetrwa. Autor podkreśla także, że faza startowa jako etap cyklu życia organizacji, w ramach którego podejmuje się decyzję o profilu działalności, celach działalności operacyjnej, strategii działania, może mieć znaczenie dla dalszej działalności przedsiębiorstwa, w tym również może przesądzać o jego niepowodzeniu. Badania, których wyniki prezentowane są w literaturze potwierdzają wysoką korelację między „narodzinami” i „śmiercią” przedsiębiorstw (wejściem na rynek i wyjściem z rynku) (Dunne, Roberts, Samuelson, 1988; Brown, Lambert, 2013). Wyjaśnić może dostarczyć koncepcja twórczej destrukcji J. Schumpetera (2009). Warunki gospodarowania, dynamicznie zmieniające się otoczenie oraz zmienność preferencji, wpływające na nietrwałość przewagi strategicznej oraz niepewność sukcesu rynkowego, prowadzą do naturalnej eliminacji przedsiębiorstw, które nie dążą do rozwoju. Są wypierane przez nowo powstałe lub istniejące podmioty, które charakteryzuje przedsiębiorczość i innowacja. W literaturze toczy się dyskusja nad czynnikami determinującymi sukces/porażkę przedsiębiorstw. W. Gartner (1985) wyróżnia: indywidualne zdolności przedsiębiorcy, działania i procesy nakierowane na założenie przedsiębiorstwa, rodzaj przedsiębiorstwa, otoczenie przedsiębiorstwa. Z.J. Acs, C. Armington, T. Zhang (2007) wskazują na trzy kategorie czynników: odnoszące się do przedsiębiorstwa, wynikające z otoczenia gospodarczego oraz specyficzne czynniki

związane z lokalizacją. A. Bielawska (2005) podkreśla, że istotną barierą dla nowo powstałych przedsiębiorstw jest ograniczony dostęp do kapitału ze źródeł zewnętrznych w kontekście ich wysokiego zapotrzebowania na rozwój potencjału rynkowego, szczególnie innowacji, jak również nie sprzyja rozwiązywaniu problemów z płynnością finansową, charakterystycznych dla fazy startowej przedsiębiorstwa (Huyghebaert, Gaeremynck, Roodhooft, Van de Gucht, 2000).

Celem badań, których wyniki zaprezentowano w artykule, jest określenie stopnia przeżywalności nowo powstałych przedsiębiorstw w Polsce w latach 2003–2014 ze szczególnym uwzględnieniem uwarunkowań branżowych wraz z charakterystyką źródeł finansowania fazy startowej przedsiębiorstw.

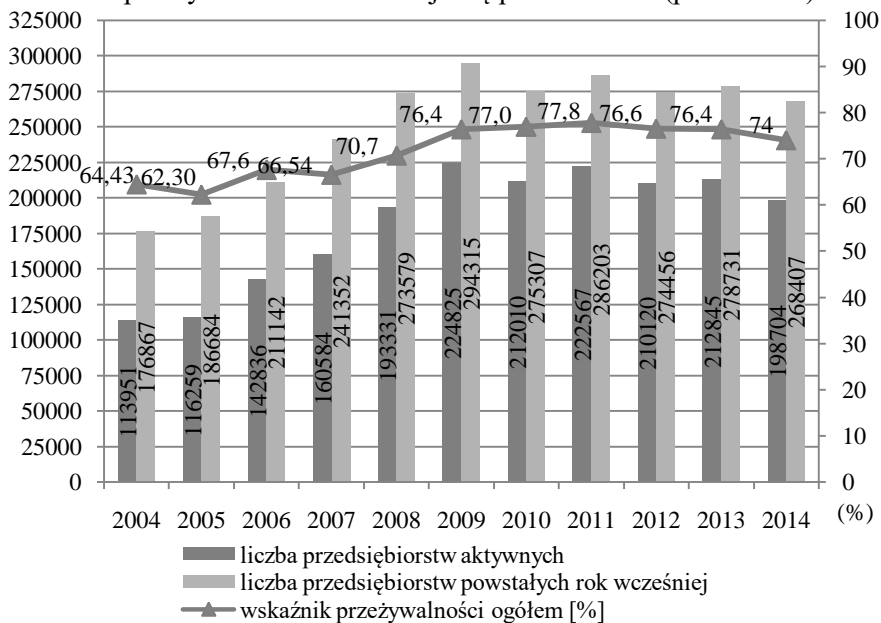
Źródła danych i metodyka badania

Badania empiryczne oparto na danych GUS opublikowanych w opracowaniu *Warunki powstania i działania oraz perspektywy rozwojowe polskich przedsiębiorstw*. Zakres podmiotowy badań obejmuje podmioty małe (w tym mikroprzedsiębiorstwa) w latach 2003–2014. Analizie poddano liczbę nowo rejestrowanych przedsiębiorstw, liczbę przedsiębiorstw aktywnych w roku kolejnym po rejestracji, wskaźnik przeżywalności, sposób powstania nowych podmiotów gospodarczych oraz strukturę finansowania podejmowanej działalności gospodarczej. W publikacji dane statystyczne zaprezentowano w podziale przedsiębiorstw według podstawowego rodzaju działalności prowadzonej przez przedsiębiorstwa. W nawiązaniu do Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2004) wyróżniono dziesięć obszarów: przemysł (sekcje C, D, E), budownictwo (sekcja F), handel (sekcja G), hotele i restauracje (sekcja H), transport (sekcja I), pośrednictwo finansowe (sekcja J), obsługa nieruchomości i firm (sekcja K), edukacja (sekcja M), ochrona zdrowia (sekcja N) oraz pozostała działalność usługowa (sekcja O).

Wyniki badań

W badanym okresie w Polsce wzrosła liczba nowo zakładanych przedsiębiorstw ze 176 tys. w 2003 roku do 268 tys. w 2013 roku (34,10%). Zwiększeniu uległa również liczba podmiotów aktywnych – ze 113 tys. w 2004 roku do 198 tys. w 2014 roku (42,65%). Nowo rejestrowanych przedsiębiorstw powstawało średniorocznie 251 tys., podczas gdy przedsiębiorstw aktywnych było 182 tys. Dysproporcja pomiędzy liczbą przedsiębiorstw zarejestrowanych i biorących czynny udział w obrocie gospodarczym stanowiła przeciętnie 69 tys., co oznacza, że około 30% nowo powstałych podmiotów nie przetrwała pierwszego roku działalności. Od kilku lat

utrzymuje się tendencja wzrostu przeżywalności pierwszego roku nowo powstałych przedsiębiorstw. Wartość wskaźnika przeżywalności przedsiębiorstw po pierwszym roku działalności od 2004 roku sukcesywnie wzrastała – w stosunku do 2014 roku o 9,57 p.p. (rys. 1). Najwyższe wartości wskaźnika przeżywalności odnotowuje się po 2009 roku (ponad 76%).

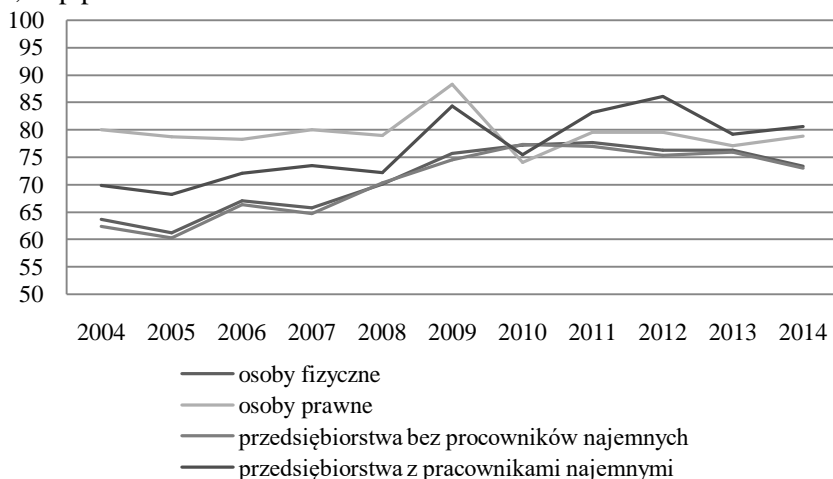

Rysunek 1. Liczba i wskaźnik przeżycia nowo powstałych przedsiębiorstw w Polsce w latach 2003–2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Warunki powstania i działania oraz perspektywy rozwojowe polskich przedsiębiorstw* (2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014) GUS, Warszawa.

Wskaźnik przeżycia wykazuje silny związek z formą prawną przedsiębiorstwa i zatrudnieniem. Stabilniejsze były przedsiębiorstwa zakładane przez osoby prawne, których wskaźnik przeżywalności w analizowanym okresie wyniósł przeciętnie 79,38%, w przeciwieństwie do przedsiębiorstw zakładanych przez osoby fizyczne (71,29%) (rys. 2). Znacznie częściej pierwszy rok działalności przeżywają również podmioty, które od początku zatrudniają pracowników najemnych (76,77%) niż jednostki, w których pracowali jedynie właściciele oraz członkowie ich rodzin (70,64%). Wartość wskaźnika przeżywalności w 2014 roku w porównaniu do 2004 roku uległa zwiększeniu wśród przedsiębiorstw prowadzonych przez osoby fizyczne oraz zatrudniające pracowników i bez pracowników najemnych odpowied-

nio o 9,71 p.p., 10,80 p.p. i 10,60 p.p., w przeciwieństwie do jednostek zakładanych przez osoby prawne, których wskaźnik przeżycia zmniejszył się o 1,16 p.p.

Rysunek 2. Wskaźnik przeżycia przedsiębiorstw w Polsce w latach 2004–2014 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Warunki powstania i działania oraz perspektywy rozwojowe polskich przedsiębiorstw* (2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014) GUS, Warszawa.

W analizowanym okresie największe szanse przeżycia pierwszego roku miały podmioty z obszaru ochrony zdrowia, obsługi nieruchomości i firm oraz pozostałej działalności usługowej. W przedsiębiorstwach tych wskaźniki przeżycia ukształtowały się powyżej przeciętnej i wyniosły odpowiednio 81,6%, 75,8% i 75,3%. Powyżej przeciętnej ukształtowały się również wskaźniki przeżycia przedsiębiorstw przemysłowych (74,2%) oraz działających w obszarze edukacji (72,9%)¹. Najniższy wskaźnik przeżycia charakteryzował przedsiębiorstwa pośrednictwa finansowego (62,6%) oraz hotelarstwa i gastronomii (63,9%). We wszystkich branżach, z wyjątkiem hotelarstwa i gastronomii oraz transportu, w latach 2004–2014 odnotowano wzrost wskaźników przeżycia. Największa poprawa nastąpiła w przedsiębiorstwach z obszaru obsługi nieruchomości i firm (wzrost o 17,4 p.p.) oraz pozostałej działalności usługowej (wzrost o 15,9 p.p.). W przedsiębiorstwach z zakresu

¹ B.D. Philips i B.A. Kirchhoff (1989) wskazują, iż najwyższy wskaźnik przeżycia w USA charakteryzuje przedsiębiorstwa przemysłowe (46,9%), a najniższy – przedsiębiorstwa budowlane (35,3%). Jednocześnie zauważają, iż im szybciej przedsiębiorstwo wejdzie w fazę rozwoju, tym, bardziej rośnie prawdopodobieństwo przetrwania na rynku.

hotelarstwa i gastronomii oraz transportu wskaźniki przeżywalności pierwszego roku uległy zmniejszeniu odpowiednio o 1,9 p.p. i 6,4 p.p.

Tabela 1

Przeżywalność przedsiębiorstw według branż w latach 2004–2014
(wskaźnik przeżycia w %)

Wyszczególnienie	Lata										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Przemysł	70,5	68,9	72,3	64,0	75,4	80,7	71,7	81,1	83,0	72,7	75,4
Budownictwo	67,2	59,0	64,4	65,1	68,7	78,2	82,5	78,8	77,2	72,7	68,8
Handel	62,1	58,9	67,5	68,8	67,3	71,7	72,3	73,9	69,7	76,9	73,6
Hotel i restauracje	60,1	54,7	61,7	66,1	61,3	75,5	67,3	73,1	63,0	61,9	58,2
Transport	67,4	65,3	66,8	69,3	74,0	76,3	72,5	74,0	80,0	79,4	61,0
Pośrednictwo finansowe	–	56,2	63,0	53,1	56,9	63,5	72,7	69,0	70,1	63,3	57,9
Obsługa nieruchomości i firm	67,4	65,8	65,3	69,3	78,5	82,3	80,2	86,2	74,0	80,3	84,8
Edukacja	–	57,0	80,6	68,4	75,4	77,0	78,3	78,6	69,6	84,3	60,3
Ochrona zdrowia	–	79,1	80,8	77,0	81,8	85,9	87,5	85,6	74,2	75,6	88,1
Pozostała działalność usługowa	–	67,4	70,5	52,9	69,2	74,5	84,9	78,1	85,8	86,2	83,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Warunki powstania i działania oraz perspektywy rozwojowe polskich przedsiębiorstw* (2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014) GUS, Warszawa.

Wśród nowo rejestrowanych przedsiębiorstw w analizowanym okresie zdecydowana większość to jednostki całkowicie nowe. Przeciętnie odsetek nowo powstałych przedsiębiorstw wyniósł 96% (tab. 2). Pozostałą część stanowiły przedsiębiorstwa powstałe w drodze przekształceń. Niemal w każdym roku najwięcej jednostek powstało w branży budowlanej. Odsetek nowo powstałych przedsiębiorstw budowlanych był zdecydowanie wyższy od przeciętnej dla ogółu przedsiębiorstw i wyniósł 98,6%. Wysokim odsetkiem nowo powstałych przedsiębiorstw charakteryzowały się również podmioty związane z ochroną zdrowia (98,3%). Jedyne wśród przedsiębiorstw przemysłowych oraz działających w handlu, hotelarstwie i gastronomii, obsłudze nieruchomości i firm, a także w pozostałej działalności usługowej odsetek ten był niższy od przeciętnej. Najmniej nowych przedsiębiorstw zakładano w obszarze hotelarstwa i gastronomii (90,3%).

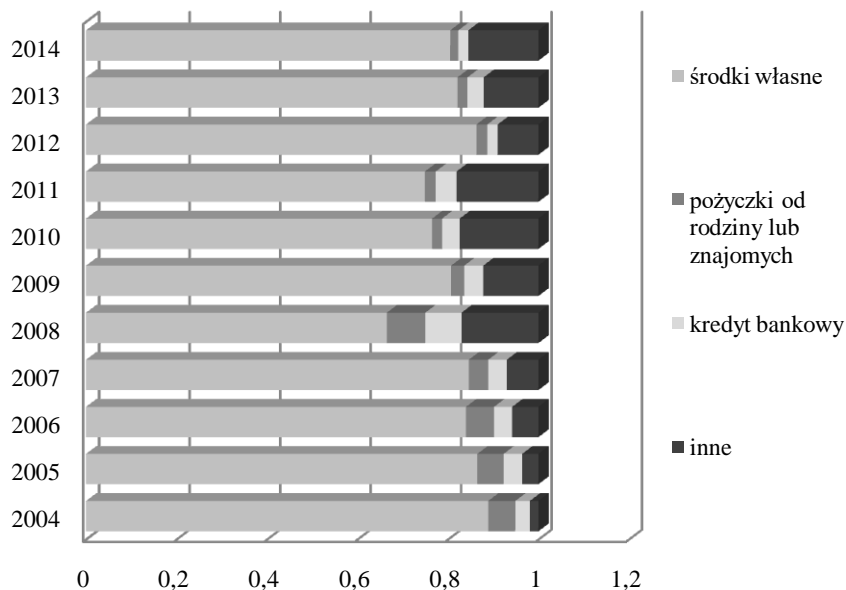
Tabela 2

Nowo powstałe przedsiębiorstwa według branż w latach 2004–2014 (w %)

Wyszczególnienie	Lata										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Przemysł	91,9	89,5	91,5	88,1	93,1	94,4	94,4	97,0	94,9	96,1	95,3
Budownictwo	95,3	98,2	97,6	98,2	99,3	98,7	99,0	99,8	99,9	99,2	99,8
Handel	92,7	89,6	91,4	93,0	95,4	98,4	95,0	95,0	96,2	95,3	95,0
Hotel i restauracje	85,2	85,5	90,2	86,5	92,6	89,7	95,9	86,9	96,2	94,8	89,4
Transport	94,6	98,9	96,7	97,4	96,1	97,2	99,9	96,6	99,6	97,9	98,6
Pośrednictwo finansowe	–	95,7	96,7	97,0	99,1	96,4	96,4	99,9	98,4	97,1	99,9
Obsługa nieruchomości i firm	94,5	96,6	97,4	97,2	98,2	95,3	92,8	89,5	95,0	98,0	96,6
Edukacja	–	97,2	99,3	95,7	97,5	99,5	99,8	97,9	99,7	96,6	95,3
Ochrona zdrowia	–	96,6	99,4	98,2	97,8	96,2	99,0	99,8	99,4	97,6	98,9
Pozostała działalność usługowa	–	95,0	91,0	95,9	97,7	97,0	96,3	100,0	92,3	95,5	95,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Warunki powstania i działania oraz perspektywy rozwojowe polskich przedsiębiorstw* (2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014) GUS, Warszawa.

W strukturze finansowania nowej działalności przeważają środki własne. Przeciętny poziom samofinansowania działalności w latach 2004–2014 wyniósł 81,05%. Udział pożyczek od rodziny lub znajomych oraz kredytów bankowych wyniósł odpowiednio 4,06% i 4,02% (rys. 3). Znaczenie wymienionych źródeł finansowania w analizowanym okresie zmalało łącznie o 5,20%, w tym w zdecydowanej większości (4,20%) zmniejszyło się znaczenie pożyczek od rodziny lub znajomych jako źródła finansowania działalności. Jednocześnie sukcesywnie wzrastało znaczenie innych form finansowania. Ich udział w strukturze finansowania nowo powstałych przedsiębiorstw zwiększył się z 1,90% w 2004 roku do 15,50% w 2014 roku (wzrost o 8,97 p.p.).

Rysunek 3. Struktura finansowania podejmowanej działalności gospodarczej w latach 2004–2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Warunki powstania i działania oraz perspektywy rozwojowe polskich przedsiębiorstw* (2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014) GUS, Warszawa.

Największy udział środków własnych wykorzystywanych do finansowania podejmowanej działalności gospodarczej charakterystyczny był dla podmiotów w obszarze ochrony zdrowia, obsługi nieruchomości i firmy oraz pośrednictwa finansowego. Przeciętny ich udział w strukturze finansowania wyniósł odpowiednio 90,7%, 88,9% i 88%. W najmniejszym stopniu środki własne na rozpoczęcie działalności wykorzystywano w jednostkach z zakresu pozostałej działalności usługowej (71,1%) (tab. 3). W latach 2004–2014 udział środków własnych w finansowaniu nowej działalności sukcesywnie malał we wszystkich branżach z wyjątkiem transportu i pośrednictwa finansowego, w których odnotowano jego wzrost odpowiednio o 0,7 p.p. i 5,5 p.p.

Tabela 3

Wykorzystanie środków własnych do finansowania podejmowanej działalności gospodarczej według branż w latach 2004–2014
(wskaźnik udziału w strukturze źródeł finansowania w %)

Wyszczególnienie	Lata										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Przemysł	86,7	86,6	85,8	81,9	26,0	82,1	81,3	77,5	88,8	77,7	77,6
Budownictwo	92,6	85,7	84,2	86,7	66,3	74,0	70,0	67,4	87,6	87,9	72,8
Handel	85,9	82,3	80,7	81,1	60,8	77,7	76,1	74,2	85,6	84,8	83,7
Hotel i restauracje	90,4	92,9	79,2	82,2	59,9	84,6	81,4	72,5	84,6	73,5	69,4
Transport	86,6	84,1	80,6	79,7	62,0	75,2	75,2	76,9	90,5	81,5	87,3
Pośrednictwo finansowe	–	89,3	77,0	83,8	84,3	82,9	84,8	90,4	93,1	99,9	94,8
Obsługa nieruchomości i firm	95,6	92,3	92,5	92,7	77,6	89,6	79,6	88,3	87,4	89,3	93,4
Edukacja	–	86,1	91,6	92,9	64,6	81,1	71,3	71,6	85,2	86,1	82,2
Ochrona zdrowia	–	93,4	90,8	92,2	84,1	95,5	92,4	93,5	90,3	82,5	91,9
Pozostała działalność usługowa	–	84,1	75,5	76,6	51,0	76,5	70,9	74,6	67,4	67,3	67,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Warunki powstania i działania oraz perspektywy rozwojowe polskich przedsiębiorstw* (2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014) GUS, Warszawa.

W badanym okresie pożyczki od rodziny lub znajomych były najczęściej zaciągane przez podmioty zajmujące się handlem, transportem oraz pozostałą działalnością usługową. Przeciętny ich udział w strukturze finansowania wyniósł odpowiednio 6,3%, 6,0% i 5,6%. Pożyczki od rodziny lub znajomych, jako źródło finansowania podejmowanej działalności, miały niewielkie znaczenie w przedsiębiorstwach z obszaru edukacji (2,1%) oraz obsługi nieruchomości i firm (2,2%). Udział pożyczek od rodziny lub znajomych w strukturze finansowania sukcesywnie malał we wszystkich branżach z wyjątkiem transportu, w którym odnotowano jego wzrost o 5,1 p.p. Największy spadek udziału pożyczek od rodziny lub znajomych w strukturze finansowania nowych przedsiębiorstw odnotowano w obszarach handel (6,6 p.p.) oraz pozostała działalność usługowa (6,5 p.p.).

Tabela 4

Wykorzystanie pożyczki od rodziny lub znajomych do finansowania podejmowanej działalności gospodarczej według branż w latach 2004–2014
(wskaźnik udziału w strukturze źródeł finansowania w %)

Wyszczególnienie	Lata										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Przemysł	5,8	4,2	6,4	5,0	8,2	2,5	0,9	0,3	0,3	0,9	0,6
Budownictwo	4,5	2,4	4,5	2,7	7,2	3,3	0,4	1,9	2,2	1,0	0,0
Handel	8,8	8,8	8,6	7,1	14,2	4,8	2,2	5,2	4,4	2,7	2,2
Hotel i restauracje	4,6	2,7	5,2	2,4	7,3	4,3	2,8	2,2	7,1	3,8	–
Transport	2,1	7,4	11,0	6,0	14,3	4,4	4,0	3,4	2,6	3,1	7,2
Pośrednictwo finansowe	–	6,7	5,9	5,5	0,0	1,5	4,7	–	0,9	0,1	–
Obsługa nieruchomości i firm	2,3	2,6	1,4	0,0	2,3	0,4	6,9	–	2,1	–	1,8
Edukacja	–	0,1	0,0	3,3	5,6	–	2,1	2,0	–	–	1,6
Ochrona zdrowia	–	3,3	2,7	1,2	4,2	1,6	5,5	0,0	1,3	7,1	0,0
Pozostała działalność usługowa	–	9,5	11,4	5,4	7,5	3,6	4,5	3,3	1,5	6,3	3,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Warunki powstania i działania oraz perspektywy rozwojowe polskich przedsiębiorstw* (2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014) GUS, Warszawa.

Kredyty bankowe jako źródło finansowania podejmowanej działalności wykorzystywane były najczęściej przez przedsiębiorstwa z branży transportowej (10,2%) oraz hotelarstwa i gastronomii (7,9%), natomiast w najmniejszym stopniu przez podmioty z obszaru ochrony zdrowia (2,1%), budownictwa (2,5%) oraz przemysłowe (2,9%) (tab. 5). Udział kredytów bankowych w strukturze finansowania działalności w latach 2004–2014 sukcesywnie malała we wszystkich branżach z wyjątkiem hotelarstwa i gastronomii oraz obsługi nieruchomości i firm. Udział kredytów bankowych w finansowaniu nowych jednostek z branży hotelowej i gastronomii uległ zwiększeniu z 2,6% do 18,3% (15,7 p.p.), zaś w przedsiębiorstwach z obszaru obsługi nieruchomości i firm z 0,4% do 6,8% (6,4 p.p.). Największy spadek znaczenia kredytu bankowego jako źródła finansowania działalności odnotowano w przedsiębiorstwach z branży edukacyjnej (6,3 p.p.) i transportowej (5,3 p.p.).

Tabela 5

Wykorzystanie kredytu bankowego do finansowania podejmowanej działalności gospodarczej według branż w latach 2004–2014
(wskaźnik udziału w strukturze źródeł finansowania w %)

Wyszczególnienie	Lata										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Przemysł	4,8	3,1	3,5	3,0	6,4	1,6	0,9	4,7	0,4	2,1	1,9
Budownictwo	0,9	7,1	2,5	1,2	5,9	1,3	1,9	3,8	2,0	0,5	0,3
Handel	3,7	5,9	4,4	5,6	10,8	7,6	6,6	5,1	2,3	2,6	1,8
Hotel i restauracje	2,6	1,1	5,2	6,8	15,0	7,0	7,2	7,1	6,7	10,3	18,3
Transport	8,5	3,8	7,5	8,5	19,1	13,2	9,9	17,0	6,9	14,6	3,2
Pośrednictwo finansowe	–	–	5,9	2,1	4,5	2,6	5,9	3,1	4,1	–	–
Obsługa nieruchomości i firm	0,4	1,4	1,6	2,6	3,7	1,1	4,5	0,8	8,4	6,8	–
Edukacja	–	8,4	7,3	0,0	9,6	4,2	7,0	2,0	–	2,3	2,1
Ochrona zdrowia	–	3,0	4,5	2,6	3,0	1,8	0,3	0,4	0,0	4,3	1,1
Pozostała działalność usługowa	–	4,9	5,3	6,6	3,7	2,9	3,8	6,2	6,2	4,3	1,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Warunki powstania i działania oraz perspektywy rozwojowe polskich przedsiębiorstw* (2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014) GUS, Warszawa.

Z innych źródeł finansowania podejmowanej działalności gospodarczej w Polsce w latach 2004–2014 korzystały najczęściej przedsiębiorstwa prowadzące pozostałą działalność usługową oraz z branży budowniczej i przemysłowej (tab. 6).

Udział innych źródeł wahał się odpowiednio od 1,4% do 28,3%, od 2% do 26,9% oraz od 2,7% do 19,9%. W jednostkach tych odnotowano największy wzrost udziału innych źródeł w strukturze finansowania, wyniósł on odpowiednio 26,9 p.p., 24,9 p.p. i 17,2 p.p. Przeciętny udział innych źródeł w strukturze finansowania przedsiębiorstwa prowadzących pozostałą działalność usługową oraz z branży budowlanej i przemysłowej wyniósł odpowiednio 18,7%, 15,2% i 13,2%. W najmniejszym stopniu z innych źródeł finansowane były nowo powstałe przedsiębiorstwa z obszaru ochrony zdrowia (4,6%) i transportu (4,3%).

Tabela 6

Wykorzystanie innych źródeł do finansowania podejmowanej działalności gospodarczej według branż w latach 2004–2014
(wskaźnik udziału w strukturze źródeł finansowania w %)

Wyszczególnienie	Lata										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Przemysł	2,7	6,2	4,3	10,2	23,9	13,9	16,9	17,5	10,5	19,4	19,9
Budownictwo	2,0	4,7	8,7	9,4	20,7	21,5	27,7	26,8	8,2	10,6	26,9
Handel	1,6	3,0	6,3	6,3	14,1	9,9	15,1	15,6	7,7	9,9	12,3
Hotel i restauracje	2,4	3,4	10,4	8,6	17,8	4,1	8,6	18,2	1,6	12,4	12,3
Transport	2,8	4,7	1,0	5,8	4,6	7,2	10,9	2,7	–	0,8	2,3
Pośrednictwo finansowe	–	4,0	11,2	8,6	11,2	12,9	4,6	6,4	1,9	–	5,2
Obsługa nieruchomości i firm	1,7	3,7	4,4	4,7	16,3	8,9	9,0	10,9	2,1	4,0	4,8
Edukacja	–	5,5	1,1	3,8	20,3	14,7	19,6	24,3	14,8	11,6	14,1
Ochrona zdrowia	–	0,3	2,0	4,0	8,7	2,0	1,8	6,1	8,4	6,0	7,0
Pozostała działalność usługowa	–	1,4	7,8	11,4	37,8	17,0	20,7	15,8	24,9	22,2	28,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Warunki powstania i działania oraz perspektywy rozwojowe polskich przedsiębiorstw* (2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014) GUS, Warszawa.

Podsumowanie

Dzięki przeprowadzonym badaniom sformułowano następujące wnioski ogólne:

- od 2004 roku przeżywalność pierwszego roku nowo powstałych przedsiębiorstw wykazuje tendencję wzrostową,
- wyższy wskaźnik przeżycia dotyczy przede wszystkim osób prawnych i zatrudniających pracowników najemnych,
- powyżej przeciętnej ukształtowały się wskaźniki przeżycia przedsiębiorstw działających w obszarze ochrony zdrowia, obsługi nieruchomości i firm oraz prowadzących pozostałą działalność usługową; najniższy wskaźnik przeżywalności charakteryzował podmioty z obszaru pośrednictwa finansowego i hotelarstwa i gastronomii,
- w Polsce większość przedsiębiorstw tworzonych jest jako jednostki całkowicie nowe, największy odsetek podmiotów zarejestrowanych

jako nowe (blisko 100%), odnotowano w grupie przedsiębiorstw prowadzących działalność związaną z pośrednictwem finansowym i w branży budowlanej,

- w drodze różnego rodzaju przekształceń w Polsce powstaje średniorocznie 4% nowych podmiotów, działających przede wszystkim w hotelarstwie i gastronomii,
- głównym źródłem finansowania podejmowanej działalności gospodarczej jest kapitał własny (przeciętny udział kapitału własnego w strukturze finansowania wyniósł 81,50%),
- korzystanie z zewnętrznych źródeł finansowania w postaci kredytów bankowych i pożyczek od rodziny lub znajomych miało niewielkie znaczenie w strukturze finansowania,
- w strukturze źródeł finansowania nowych przedsiębiorstw mała znaczenie kredytów i pożyczek ogółem przy jednoczesnym wzroście znaczenia innych źródeł finansowania,
- przedsiębiorstwa z obszaru ochrony zdrowia, obsługi nieruchomości i pośrednictwa finansowego wykazują największą skłonność do samofinansowania działalności i w niewielkim stopniu korzystają z zewnętrznych form finansowania,
- pożyczki od rodziny lub znajomych jako źródło finansowania powstania działalności gospodarczej miały największe znaczenie w jednostkach z zakresu handlu i transportu,
- nowo powstałe przedsiębiorstwa finansowane w dużym stopniu z innych źródeł prowadziły pozostałą działalność usługową oraz działały w branży budowlanej i przemysłowej.

Bibliografia

- Acs, Z.J., Armington, C., Zhang, T. (2007). The determinants of new-firm survival across regional economies: The role of human capital stock and knowledge spillover. *Papers in Regional Science*, 86 (3), 367–392.
- Bielawska, A. (2005). Finansowanie procesu powstawania oraz rozwoju mikroprzedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw. W: T. Łuczka (red.), *Małe i średnie przedsiębiorstwa, szkice o współczesnej przedsiębiorczości* (62–75). Poznań: Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej.
- Brown, J.P., Lambert, D.M., R.J.G.M. Florax (2013). The Birth, Death, and Persistence of Firms: Creative Destruction and the Spatial Distribution of U.S. Manufacturing Establishments, 2000–2006. *Economic Geography*, 89 (3), 203–226.
- Dunne, T., Roberts, M. J., Samuelson, L. (1988). Patterns of firm entry and exit in U.S. manufacturing industries. *RAND Journal of Economics*, 19, 495–515.
- Gartner, W.B. (1985). A Conceptual Framework for Describing the Phenomenon of New Venture Creation. *Academy of Management Review*, 10 (4), 698–702.
- Huyghebaert, N, Gaeremynck, A., Roodhooft, F., Van de Gucht, L.M. (2000). New Firm Survival, The Effects of Start-up Characteristics. *Journal of Business Finance & Accounting*, 27 (5) & (6), 627–651.

- Matejun, M. (2011). Faza startowa jako strategiczny etap rozwoju przedsiębiorstwa. W: S. Lachiewicz, M. Matejun (red.), *Zarządzanie rozwojem małych i średnich przedsiębiorstw* (61–84). Warszawa: Wydawnictwo Wolters Kluwer SA.
- Mikołajczak, B. (2007). *Infrastruktura finansowa MSP w krajach Unii Europejskiej*. Warszawa: Diffin.
- Philips, B.D., Kirchoff, B.A. (1989). Formation, Growth and Survival; Small Firm Dynamics in the U.S. Economy. *Small Business Economics*, 1, 65–74.
- Schumpeter, J.A. (2009). *Kapitalizm, socjalizm, demokracja*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Wasilczuk, J. (2005). *Wzrost małych i średnich przedsiębiorstw. Aspekty teoretyczne i badania empiryczne*. Gdańsk: Wydawnictwo Politechniki Gdańskiej.

Survival of Start-Up in Poland in the Years 2003–2014

Keywords: enterprise establishment, start-up survival rate, the sources of financing start-up phase of enterprise establishment

Summary. The aim of the study is to characterize the start-up survival rate in Poland in the years 2003-2014 with particular regard to the sources of financing start-up phase of enterprise establishment. Empirical studies were based on Central Statistical Office data published in the study *Creation and operation conditions, development prospects of Polish enterprises*. We analyzed the number and survival rate of established enterprises, the structure of established and active enterprises by way of creation and selected groupings, and by sources of financing the undertaken activity. The results confirm that the survival rate of start-ups is increasing. The main source of financing undertaken business is equity. The use of external sources of financing have a little relevance in the financing structure of established enterprises.

Translated by Danuta Zawadzka

Cytowanie

Zawadzka, D., Kurdyś-Kujawska, A. (2016). Przeżywalność nowo powstałych przedsiębiorstw w Polsce w latach 2003-2014. *Marketing i Zarządzanie*, 2 (43), 205–218.